

STANJE NA PODROČJU PREPOVEDANIH DROG v Sloveniji 2024

Stanje na področju prepovedanih drog v Sloveniji 2024

– povzetek publikacije v slovenskem jeziku

Uredniki: Mateja Jandl, Ada Hočevar Grom, Andreja Belščak Čolaković, Nejc Havaši

Tehnična urednica: Sara Verderber

Oblikovanje: Nina Radovič

Besedilo ni lektorirano.

Izdajatelj: Nacionalni inštitut za javno zdravje, Trubarjeva 2, 1000 Ljubljana

Elektronski izdaja

Elektronski vir: <https://nijz.si/publikacije/stanje-na-podrocju-prepovedanih-drog-v-sloveniji-2023/>

Leto in kraj izdaje: Ljubljana, 2025

ISSN 2232-5751

Kazalo

Zakonodajni okvir	3
Novosti	3
Politike na področju drog	5
Droge	7
Uporaba drog med prebivalci Slovenije	7
Uporaba drog v šolski populaciji	8
Uporaba drog v ciljnih skupinah	8
Zdravstvene posledice, povezane z uporabo drog	10
Z drogami povezane nalezljive bolezni	10
Zastrupitve s prepovedanimi drogami	11
Smrti, povezane z uporabo drog	12
Odgovori na zdravstvene posledice	14
Preventiva	14
Zdravljenje	18
Programi zmanjševanja škode	19
Trg s prepovedanimi drogami	22

Zakonodajni okvir

Področje kriminalitete povezane z drogami v Sloveniji urejata Kazenski zakonik in Zakon o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami. Prvi ureja kazniva dejanja, drugi pa večino prekrškov na področju prepovedanih drog v Republiki Sloveniji.

Prekrške povezane s proizvodnjo in prometom s prepovedanimi drogami ter posestjo prepovedanih drog določa Zakon o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami (ZPPPD). Podrobneje to področje razčlenjuje tudi Uredba o razvrstitvi prepovedanih drog, ki določa, katere droge so v Sloveniji prepovedane in jih razvršča v 3 skupine glede na resnost nevarnosti za zdravje ljudi, ki je lahko posledica njihove zlorabe. Postopek za odločanje o prekrških je določen z Zakonom o prekrških. Predvidene kazni za prekrške v Sloveniji so globe. V kolikor so izpolnjeni tudi določeni drugi kriteriji, je mogoče globo nadomestiti z delom v splošno korist ali korist samoupravne lokalne skupnosti.

Kazniva dejanja v Sloveniji, kot omenjeno, določa Kazenski zakonik (KZ). Znotraj slednjega sta v povezavi z drogami opredeljeni naslednji dve kaznivi dejanji:

- Neupravičena proizvodnja in promet s prepovedanimi drogami, nedovoljenimi snovmi v športu in predhodnimi sestavinami za izdelavo prepovedanih drog (186. člen KZ) in
- Omogočanje uživanja prepovedanih drog ali nedovoljenih snovi v športu (187. člen KZ).

Kazni za prepovedana dejanja po 186. členu KZ so glede na opredeljeno posamezno dejanje v členu lahko zaporna kazen v trajanju od najmanj 6 mesecev do 15 let, v vseh primerih pa odvzem prepovedanih drog, nedovoljenih snovi v športu in pripomočkov za njihovo uživanje. Odvzamejo se tudi prevozna sredstva, uporabljena za prevoz in hrambo drog ali nedovoljenih snovi v športu, če imajo za prevoz in hrambo drog ali nedovoljenih snovi v športu posebej prirejene prostore ali, če je njihov lastnik vedel ali bi bil moral vedeti, da bodo uporabljena za tak namen. Kazni za dejanja po 187. členu KZ pa so, glede na opredeljeno posamezno dejanje v členu, zaporna kazen v trajanju od najmanj 6 mesecev do 12 let, v vseh primerih pa prav tako odvzem prepovedanih drog, nedovoljenih snovi v športu in pripomočkov za njihovo uživanje.

Novosti

Uredba o razvrstitvi prepovedanih drog

Sprememba in dopolnitev Uredbe o razvrstitvi prepovedanih drog je bila sprejeta 9.11.2023 (Uradni list RS, št. 113/23). Uredba je začela veljati 15 dni po tem datumu.

V seznam skupine I je bilo dodanih 14 novih snovi: ADINAZOLAM, BROMAZOLAM, PROTONITAZENE, 2-METHYL-AP-237, α -PiHP, HEXAHYDROCANNABINOL-O-ACETATE (HHC-O), ADB-P-5Br-INACA, BROMANTANE, CUMYL-NBMINACA, FLUNITRAZOLAM, HEXAHYDROCANNABINOL (HHC), HEXAHYDROCANNABIPHOROL (HHCP), ADB-HEXINACA in TETRAHYDROCANNABIPHOROL (THCP).

V seznam skupine II sta bili dodani dve novi snovi: IBOGAIN in VOACANGIN.

Posvetovalni referendum o rabi konoplje

9. junija 2024 je potekal posvetovalni referendum o medicinski in osebni uporabi konoplje. Gibanje Svoboda, največja stranka vladajoče koalicije, je bilo glavni pobudnik referenduma. Potekal je hkrati z evropskimi volitvami in dvema drugima referendumoma (enim o pomoči pri končanju življenja in drugim o možnosti preferenčnega glasu na splošnih volitvah). Sprva je bilo predvideno eno samo vprašanje, ki se nanaša na podporo gojenju, predelavi, prodaji in uporabi konoplje v medicinske namene. Po pojasnilu pravne službe DZ, ki je pobudnike opozorila, da je prodaja in uporaba konoplje v medicinske namene že dovoljena, se je vprašanje precej spremenilo. Ker samo gojenje konoplje v medicinske namene ni dovoljeno, sta se sedaj oblikovali dve vprašanji:

- Ali naj Slovenija na svojem ozemlju dovoli gojenje in predelavo konoplje v medicinske namene?

- Ali naj Slovenija na svojem ozemlju dovoli gojenje in posedovanje konoplje za omejeno osebno uporabo?

Zaradi te spremembe je med parlamentarnim postopkom opozicija izpodbijala referendum in od ustavnega sodišča zahtevala, da referendum odloži, vendar je to sodišče zavrnilo. Prvo vprašanje je bilo prepričljivo podprto s 66,71 % glasov za to, da Slovenija dovoli gojenje in predelavo konoplje v medicinske namene na svojem ozemlju, 33,29 % glasov pa je bilo proti. Temu predlogu v referendumski kampanji ni bilo izraženega izrazitega nasprotovanja.

Drugo vprašanje pa je bilo bistveno bolj polarizirajoče. Med kampanjo so se civilna družba in politični zagovorniki zavzemali za dovoljeno omejeno osebno uporabo konoplje. Po drugi strani pa so pristojni nacionalni

organi, ki delujejo na področju javnega zdravja, odvisnosti, toksikologije, pediatrije, onkologije skupaj z nevladnimi organizacijami soglasno izrazili nasprotovanje. Z 51,57 % glasovi za in 48,43 % proti je bil podprt tudi drugi predlog. Volilna udeležba je bila 42,42-odstotna.

Oba referenduma, ker sta posvetovalne narave, še nista prinesla zakonskih sprememb statusa konoplje, le-te bo potrebno sprejeti v zakonodajnem postopku.

Tobak in sorodni izdelki

Aprila 2024 so bile sprejete spremembe Zakona o omejevanju uporabe tobačnih in povezanih izdelkov (Ur. l. RS, št. 9/2017 in 29/2017), ki vključuje veliko večino ukrepov nadzora nad tobakom (Ur. l. RS, št. 31/2024). Novi ukrepi v zakonu vključujejo določbe iz Delegirane direktive Komisije (EU) 2022/2100 o preklicu nekaterih izjem v zvezi z ogrevanimi tobačnimi izdelki, a tudi pomembne nacionalne ukrepe (med drugim prepoved vseh arom v elektronskih cigaretah, razen nekaterih arom tobaka, izenačitev regulacije tekočin za elektronske cigarete z in brez nikotina, ukinitvev določenih kadilnic kot izjem pri prepovedi kajenja v zaprtih javnih in delovnih prostorih ter regulacijo nikotinskih vrečk kot povezanih izdelkov). Prepoved arom v elektronskih cigaretah bo začela veljati aprila 2025, ukinitvev kadilnic konec leta 2025, ostali ukrepi pa so že stopili v veljavo.

V letu 2024 je prišlo tudi do sprememb v Zakonu o trošarinah (Ur. l. RS, št. 47/2016, št. 92/2021, št. 192/2021, št. 140/2022 in št. 38/2024). Zvišale so se trošarine za gorljive tobačne izdelke, grete tobačne izdelke (palčke) in tekočine za elektronske cigarete (trošarine ni za naprave za uporabo elektronskih cigaret ali grete tobačne izdelke). Uvedene so bile trošarine na ogrevane zeliščne izdelke, vendar le za vložke, ne pa tudi za pripomočke za uporabo.

Alkohol in Zakon o trošarinah

Ministrstvo za finance je decembra 2023 podalo uradno pobudo za zvišanje trošarin na obstoječe vrste alkoholnih pijač za 27,5 %. Po opravljeni javni objavi je bila namera za revizijo Zakona o trošarinah umaknjena.

Junija 2024 je bil uradno objavljen drugi predlog o uvedbi prenovljene vladne uredbe o trošarinah za alkohol in alkoholne pijače z namenom zvišanja trošarin za pivo, etilni alkohol in mešane alkoholne pijače za 7 odstotkov.

Politike na področju drog

V Sloveniji je trenutno v veljavi Resolucija o nacionalnem programu na področju drog za obdobje 2023–2030 (ReNPPD23–30), katere krovni cilj je zmanjšati in omejiti tveganja in škodo, ki jo za posameznika, družino in družbo predstavlja raba prepovedanih drog.

Evalvacija Nacionalnega programa na področju prepovedanih drog 2014–2020

V okviru pripravljanih aktivnosti za Nacionalni program na področju prepovedanih drog 2023 – 2030 je bila izvedena evalvacija Nacionalnega programa na področju prepovedanih drog za obdobje 2014–2020, ki jo je izvedla Zveza nevladnih organizacij s področja drog in zasvojenosti. Iz slednje izhaja, da ima Slovenija relativno dobro razvejano mrežo različnih programov, ki delujejo na področju preventive, zdravljenja, reintegracije, zmanjševanja škode ter zagovorništv in delovanja v javnosti. V obdobju med 2014 in 2020 so bili vzpostavljeni številni novi programi pomoči na področju dela z mladimi, kjer pa potrebe še vedno močno presegajo ponudbo. Zelo podobno je stanje tudi na področju programov, 5 namenjenih posebej ranljivim skupinam uporabnikov, kot so: starejši uporabniki, brezdomni, uporabniki s pridruženimi težavami v duševnem zdravju, ženske uporabnice, družine z otroki, ki v zelo

veliki meri ostajajo zunaj dosega obstoječih služb in programov. V tem obdobju se je intenzivno krepilo povezovanje zdravstvenega in socialnega varstva, kar je rezultiralo tudi v nadgradnji mreže mobilnih enot. Izkazale so se potrebe po krepitvi programov zdravljenja in socialne reintegracije in širitvi njihovega dostopa. Evalvacija izvedbe operativnega programa »Mobilnih enot« je pokazala, da je projekt omogočil vzpostavitev številnih novih storitev in aktivnosti, ki jih med drugim predvideva tudi nacionalni program na področju drog in so namenjene različnim skupinam uporabnikov: mladim v nočnem življenju, abstinentom v času reintegracije, abstinentom v fazi zdravstvene rehabilitacije, uporabnikom substitucijske terapije ter drugim aktivnim uporabnikom prepovedanih drog.

Javni izdatki na področju drog

Večina delovanja na področju proti prepovedanim drogam je v Sloveniji financirana iz državnega proračuna in Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Finančna sredstva se pridobivajo tudi iz različnih fundacij, prispevajo pa jih tudi slovenske občine, ki izvajalcem pomagajo pridobiti tudi ustrezne prostore za izvajanje programov (Tabela 1).

Tabela 1: Zbirni podatki porabljenih sredstev za področje drog v letu 2023

FINANCER	ZNESEK (€)
Občine Sofinanciranje programov na področju drog (128 občin od 212)	1.312.250,06
FIHO Programi na področju prepovedanih drog	1.379.565,50
Urad za mladino Programi organizacij na področju mladinskega dela	18.650,00
ZZZS Delovanje Centrov za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog, vključno s stroški substitucijskih zdravil	6.878.499,74
NIJZ Aktivnosti na področju reševanja problematike drog vključno z nakupom materiala za varno injiciranje drog	585.409,29
MZ Reševanje problematike drog	881.343,79
MDDSZEM Socialnovarstveni programi na področju prepovedanih drog	4.513.217,89
MNZ Ukrepi na področju zmanjševanja ponudbe	313.383,03
Uprava za izvrševanje kazenskih sankcij Usposabljanje osebja na področju prepovedanih drog	11.998,22
Zavod RS za šolstvo Raziskovalne in izobraževalne aktivnosti na področju prepovedanih drog	20.000,00
Univerzitetna psihiatrična klinika Ljubljana Delovanje Centra za zdravljenje odvisnih od prepovedanih drog	3.781.419,00
NLZOH Projekt in krovna pogodba za analizo PAS	57.482,56
SKUPAJ	19.753.219,08

Vir: Poročila financerjev

Podatki o zneskih so bili pridobljeni od financerjev. Iz poročil nekaterih sofinancerjev je bilo razbrano, da sofinancirajo različne programe oziroma organizacije kot celoto in ni mogoče oceniti, koliko od teh sredstev se je znotraj organizacije namenilo izključno za aktivnosti na področju prepovedanih drog. Poleg tega so zgoraj navedeni podatki o financiranju pridobljeni samo iz dostopnih poročil, zato je skupni znesek okvirna ocena.

Ocenimo lahko, da je skupen znesek za reševanje problematike drog v Sloveniji v letu 2023 znašal **19.753.219,08** evrov.

Droge

Uporaba drog med prebivalci Slovenije

Nacionalna raziskava o tobaku, alkoholu in drugih drogah 2023

Nacionalni inštitut za javno zdravje je v letu 2023 izvedel tretjo Nacionalno raziskavo o uporabi tobaka, alkohola in drugih drog med prebivalci Slovenije, tokrat v starosti 15-74 let. Za namene primerljivosti vseh treh raziskav, v povzetku podajamo podatke za splošno populacijo, staro 15-64 let. Po podatkih zadnje raziskave je 22,4 % prebivalcev Slovenije že kdaj v življenju uporabilo katero izmed prepovedanih drog, najbolj razširjena prepovedana droga ostaja konoplja, ki jo je že kdaj v življenju uporabilo 22 % prebivalcev Slovenije. Ekstazi je že kdaj v življenju uporabilo 3,3 % prebivalcev Slovenije, kokain 3,1 % in amfetamin 2,7 % (tabela 2).

Tabela 2: Razširjenost uporabe prepovedanih drog med prebivalci Slovenije med splošno populacijo, staro 15-64 let, skupaj in po spolu

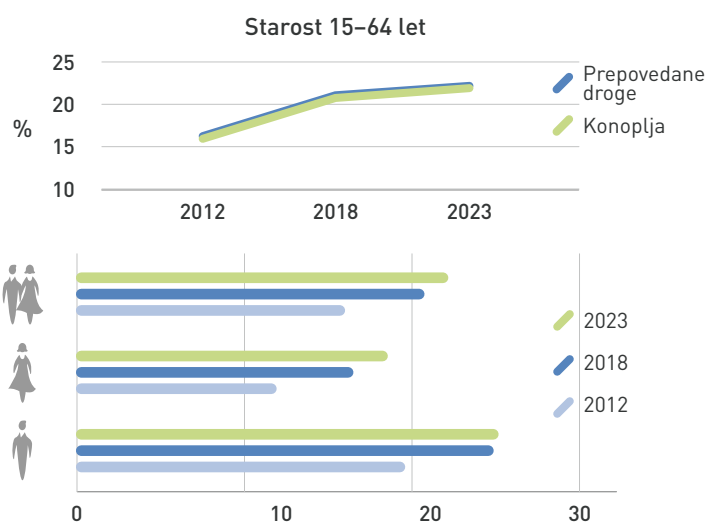
KAZALNIK	 (%)	 (%)	 (%)	Ocena števila ljudi
Konoplja	25,0	18,6	22,0	294400
Kokain	4,1	1,9	3,1	41200
Ekstazi	4,2	2,3	3,3	44600
LSD	3,5	1,5	2,5	33600
Amfetamin	3,6	1,7	2,7	36100
Heroin	0,9	0,2	0,6	8200

Vir: NIJZ, Nacionalna raziskava o uporabi tobaka, alkohola in drugih drog 2023

Da je že kdaj v življenju uporabilo več drog ob eni priložnosti, je v raziskavi poročalo 8,8 % prebivalcev Slovenije v starosti 15-64 let. Med njimi je najvišji odstotek poročal o kombinaciji uporabe alkohola in konoplje (77,1 %), sledi kombinacija uporabe alkohola in dveh stimulativnih drog (8,1 %). Neustrezno je psihoaktivna zdravila na recept v zadnjem letu uporabilo 1,8 % prebivalcev Slovenije. Leti so poročali tudi o kombiniranju uporabe z drugimi snovmi: med njimi jih je 9,9 % hkrati uporabilo psihoaktivna zdravila in alkohol, 8,6 % psihoaktivna zdravila in prepovedane droge, 3,5 % pa vse tri snovi (psihoaktivna zdravila, alkohol in prepovedane droge).

Primerjava razširjenosti uporabe prepovedanih drog kadarkoli v življenju med prebivalci Slovenije v starosti 15-64 let v obdobju 2012-2023 pokaže, da se je razširjenost uporabe prepovedanih drog, pomembno zvišala in sicer predvsem na račun konoplje, skupaj in pri obeh spolih. Povišanje je v skoraj vseh starostnih skupinah, z izjemo skupine 15-24 let. (slika 1).

Slika 1: Primerjava razširjenosti uporabe prepovedanih drog in konoplje med prebivalci Slovenije v starosti 15-64 let med leti 2012, 2018 in 2023 skupaj in primerjava razširjenosti konoplje skupaj in po spolu

Vir: NIJZ, Nacionalna raziskava o uporabi tobaka, alkohola in drugih drog 2012, 2018 in 2023

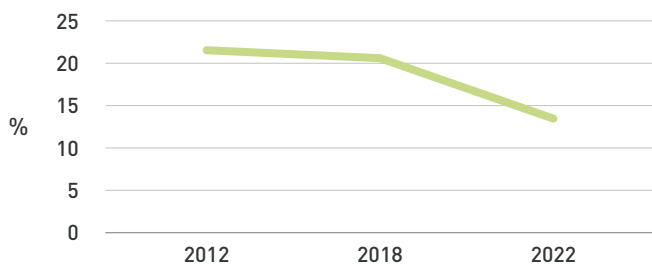
Uporaba drog v šolski populaciji

Z zdravjem povezana vedenja – HBSC 2022

Po podatkih raziskave Z zdravjem povezana vedenja v šolskem obdobju (HBSC 2022) je konopljo že kdaj v življenju uporabilo 13,7 % mladostnikov v starosti 15 let, v zadnjem letu jih je konopljo uporabilo 12,8 % in v zadnjih 30 dneh 7,8 %. Statistično značilna razlika med fanti in dekleti je zaznana le v uporabi konoplje v zadnjih 30 dneh (9,3 % fantje, 6,1 % dekleta). V obdobju 2014-2022 se je znižal odstotek 15-letnih mladostnikov, ki so že kdaj v življenju uporabili konopljo (Slika 2).

Med 17-letniki jih je konopljo že kdaj v življenju uporabila tretjina (33,8 %), v zadnjih 12 mesecih 27,5 % in v zadnjih 30 dneh 15,1 %. Med fanti in dekleti so statistično pomembne razlike le pri uporabi konoplje v zadnjih 30 dneh (18,1 % fantje, 12 % dekleta).

Slika 2: Uporaba konoplje kadarkoli v življenju med mladostniki v starosti 15 let, 2014-2022

Vir: NIJZ, Z zdravjem povezana vedenja (HBSC 2022), 2024

Anketa o NPS med študenti slovenskih univerz in visokošolskih zavodov

Fakulteta za farmacijo je od marca do junija 2024 izvajala raziskavo o uporabi novih psihoaktivnih snovi (NPS), v kateri je sodelovalo 649 študentov slovenskih univerz. Kar zadeva uporabo NPS, je 6,3 % študentov poročalo, da so kdaj v življenju uporabljali NPS.

Da so že kdaj v življenju uporabili katerega od sintetičnih kanabinoidov je poročalo 7,4 % anketiranih, najpogosteje uporabljena sintetična kanabinoidi so bili HCC, HCC-acetat, H4-CBD (20,8%). 2,6 % anketiranih je poročalo, da so že kdaj v življenju uporabili katerega od sintetičnih katinonov, najbolj razširjena katinona sta 3-MMC in methylon. O uporabi sintetičnih opioidov je poročalo 0,5 % vseh anketirancev, ki so poročali o uporabi mešanice protonitazepina, etazena in ksilazina z opioidi.

Uporaba drog v ciljnih skupinah

Evropska spletna raziskava o uporabi drog

NIJZ je sodeloval v izvedbi Evropske spletne raziskave o uporabi drog, ki je potekala v prvi polovici leta 2024 in je zajela uporabnike drog, stare 18 ali več let. Rezultati raziskave bodo na voljo leta 2025.

Raziskava o vsebnosti drog v odpadnih vodah

V letu 2023 je sedem občin, in sicer Ljubljana, Maribor, Domžale-Kamnik, Koper, Novo mesto, Velenje in Kranj, sodelovalo v raziskavi o vsebnosti prepovedanih drog (kokaina, MDMA, amfetamina, metamfetamina, ketamina in konoplje) v odpadnih vodah, ki jo je izvedel Inštitut Jožefa Stefana. Analiza vzorcev je pokazala, da je bila uporaba večine drog (kokaina, ekstazi/MDMA, metamfetamina in ketamina) najvišja v Ljubljani, medtem ko je Velenje imelo najvišjo uporabo za amfetamin in Koper najvišjo uporabo za konopljo. Podatki za zadnjih 5 let pa kažejo relativno stabilno uporabo za večino drog, z izjemo kokaina, katerega uporaba je narasla v Mariboru, Domžalah-Kamniku, Velenju in Novem mestu. Uporaba amfetamina pa je v tem obdobju upadla v Domžalah-Kamniku. Omeniti velja,

da sta se dve slovenski občini, Koper in Ljubljana, uvrstili med 20 mest z največjimi masnimi obremenitvami biomarkerjev konoplje (THC).

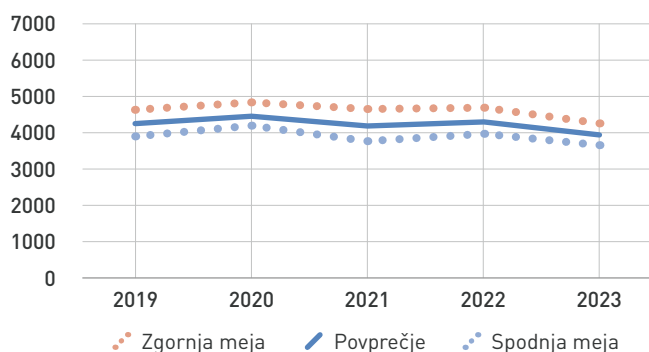
Anketa o uporabi drog med uporabniki programov zmanjševanja škode zaradi drog

V Anketi o uporabi drog med uporabniki programov zmanjševanja škode 2023 je 69,4 % anketiranih navedlo, da so v zadnjem letu uporabljali opioide, od tega v najvišjem odstotku heroin (57,63 %). Konopljo jih je uporabljalo 67,8 % in stimulativne droge 67,9 % (med njimi najpogosteje kokain 62,7 %). Injiciranje je prevladujoč način uporabe heroina in kokaina med uporabniki programov zmanjševanja škode.

Ocena razširjenosti visoko tvegane uporabe opioidov

V letu 2023 je bilo v Sloveniji 3.920 visoko tveganih uporabnikov opioidov, kar predstavlja 2,9 uporabnike na 1000 prebivalcev v starostni skupini 15–64 let. Razširjenost visoko tvegane uporabe opioidov je v zadnjih letih stabilna (slika 3).

Slika 3: Ocena števila visoko tveganih uporabnikov opioidov, 2019–2023

Vir: NIJZ, 2024

Uporaba drog v zaporih

V Sloveniji je bilo v letu 2023 šest zavodov za prestajanje kazni zapora, ki delujejo na trinajstih lokacijah, ter prevzgojni dom. V zavodih obstajajo trije režimi oziroma oddelki prestajanja kazni, in sicer odprti, polodprti in zaprti, ki se razlikujejo predvsem po stopnji omejevanja svobode.

Nekaj manj kot četrtnina vseh oseb, ki so v letu 2023 v Sloveniji prestajale kazen zapora, je imela težave s prepovedanimi drogami. Med temi 884 posamezniki, jih je 649 oziroma 73,4 % prejelo nadomestno terapijo. Osebe, ki imajo težave zaradi uporabe drog, se v času prestajanja kazni zapora lahko vključujejo v nizkopražne, višjepražne in visokopražne programe. V letu 2023 se je v te programe vključilo 831 zaprtih oseb, in sicer 632 v nizkopražne, 136 v višjepražne in 63 v visokopražne programe.

Testiranja na HIV in hepatitis so brezplačna, anonimna in prostovoljna. Uprava za prestajanje kazni zapora ne zbira podatkov o številu testiranih, saj gre za zdravstvene podatke, ki so last zdravstvenih domov. To je nova situacija in Slovenska osrednja točka Agencije EU za droge bo začela z zbiranjem teh podatkov leta 2025.

Zaporniki se lahko posvetujejo z infektologi, klinikami za HIV in za druge spolno prenosljive bolezni. Zdravstveno osebje opravi individualne posvete z vsako zaprto osebo pred in po testiranju. Omogočajo tudi dostop do kondomov, rokavic iz lateksa in razkužil.

Med osebami, ki prestajajo kazen zapora predstavlja težavo tudi nezakonit promet z drogami. V letu 2023 je bilo v vseh zavodih za prestajanje kazni zapora skupno 162 najdb oz. dogodkov, v katere so vštete tudi najdbe tablet, alkohola, pribora za uporabo drog ipd. Skupno je bilo najdeno 31,1 g heroina, 15,49 g kokaina, 97,23 g kanabisa, 15,46 g hašiša, 8,6 l alkohola, 2,948 kosov tablet in 906,24 g sintetičnih drog ter manjše količine nadomestne terapije.

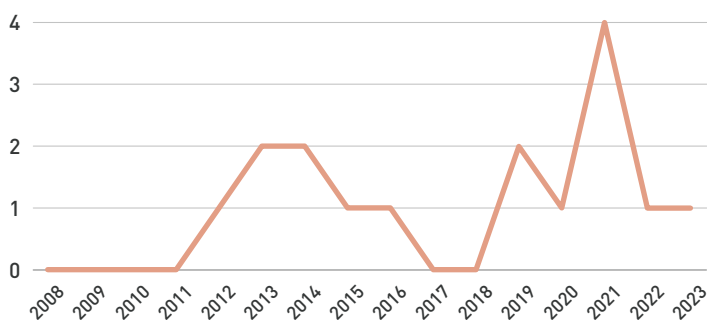
Zdravstvene posledice, povezane z uporabo drog

Z drogami povezane nalezljive bolezni

Epidemiološko spremljanje nalezljivih bolezni, povezanih z uporabo prepovedanih drog, temelji na zakonsko obvezni prijavi primerov okužb in vključuje okužbe z virusom HIV, virusom hepatitisa B (HBV) in virusom hepatitisa C (HCV). Razen za okužbe z virusom HIV, najpogosteje nimamo podatka o načinu prenosa, zato med prijavljenimi primeri ne moremo oceniti deležev okužb s HBV in HCV, povezanih z injiciranjem nedovoljenih drog.

Podatki kažejo, da število novih primerov okužbe s HIV med slovenskimi injicirajočimi uporabniki drog (IUD) ostaja nizko. (Slika 4).

Slika 4: Število novo odkritih okužb z virusom HIV pri osebah, ki so se okužile preko injiciranja prepovedanih drog, Slovenija, 2008–2023

Vir: NIJZ, 2024

Spremljamo tudi prevalenco okužb s HIV, HBV in HCV med prostovoljno zaupno testiranimi IUD, ki so vključeni v programe zdravljenja v nacionalni mreži centrov za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog (CPZOPD). Pri interpretaciji teh podatkov je potrebno upoštevati več omejitev. Število IUD, ki so prvič ali ponovno vstopili v program

zdravljenja, je relativno nizko in za številne nimamo podatkov o testiranju na označevalce okužb, tako da je lahko resnični delež okuženih med njimi podcenjen ali precenjen. Poleg tega ocene prevalence temeljijo na rezultatih testiranja, ki so lahko bila opravljena tudi več let pred prvim ali ponovnim vstopom v zdravljenje v posameznem letu.

Pri opredelitvi prepoznanih okužb s HIV smo upoštevali rezultate presejalnih in/ali potrditvenih testov na protitelesa proti HIV (anti-HIV), ki so na voljo v medicinski dokumentaciji – presejalna testa tretje in četrte generacije ter potrditvena testa Western blot in Immunoblot. Med IUD, ki so vstopili v program v letu 2023, so bili rezultati predhodnih testiranja znani za 24 oseb, med katerimi ni bilo nobene pozitivne.

Pri opredelitvi prepoznanih akutnih ali kroničnih okužb s HBV smo upoštevali rezultate testov na protitelesa proti HBVc (anti-HBc). Med IUD, ki so vstopili v program v letu 2023, so bili rezultati predhodnih testiranja znani za 7 oseb, med katerimi ni bilo pozitivnih oseb. V letih med 2019 in 2023 se je število IUD z diagnosticirano akutno ali kronično okužbo s HBV pred zdravljenjem gibalo med nič pri tistih, ki so vstopili v program v letih 2020 in 2023, in dvema IUD, ki sta vstopila v program v letih 2019, 2021 in 2022.

Pri opredelitvi prepoznanih okužb s HCV smo upoštevali rezultate presejalnega in/ali potrditvenega testa na protitelesa proti HCV (anti-HCV). Med IUD, ki so vstopili v program v letu 2023, so bili rezultati predhodnih testiranja znani za 24 oseb, med katerimi je bilo pet pozitivnih. V zadnjih petih letih se je število IUD z diagnosticirano okužbo s HCV gibalo od

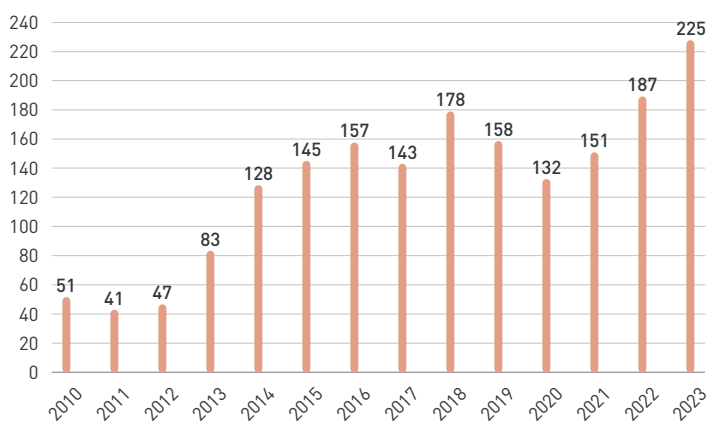
najnižjega, šest IUD, ki so vstopili v program leta 2019, do najvišjega 12 IUD, ki so vstopili v program leta 2021. Na podlagi rezultatov epidemiološkega spremljanja ocenjujemo, da se prevalenca nalezljivih bolezni, povezanih z uporabo prepovedanih drog v zadnjih nekaj letih ni bistveno spreminjala.

Zastrupitve s prepovedanimi drogami

Prikazani so podatki o obravnavah odraslih bolnikov, ki so bili pregledani in zdravljeni zaradi zastrupitev s prepovedanimi drogami v UKC Ljubljana, ki je sekundarna bolnišnica za ljubljansko območje z okoli 600.000 prebivalci.

Podatki zadnjih let kažejo, da se je trend naraščanja števila obravnav zaradi zastrupitev s prepovedanimi drogami od leta 2018 do 2020 zmanjševal, od leta 2021 pa beležimo ponovno rast števila zastrupitev s prepovedanimi drogami. V letu 2023 je bilo zaradi zastrupitev s prepovedanimi drogami obravnavanih 225 oseb, kar je 38 obravnav več kot preteklo leto (Slika 5). To pomeni, da je bilo leta 2023 od vseh urgentno pregledanih oseb v internističnih ambulantah v Ljubljani skoraj 1 % pregledanih zaradi zastrupitve s prepovedanimi drogami.

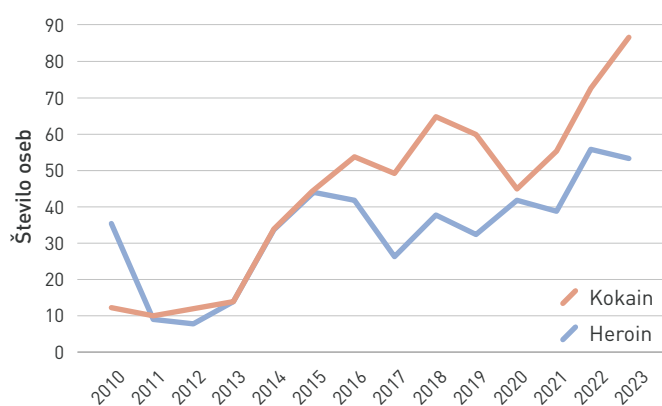
Slika 5: Število obravnavanih oseb zaradi zastrupitev s prepovedanimi drogami v UKC Ljubljana, 2010–2023

Vir: UKC Ljubljana, Interna klinika, Center za klinično toksikologijo in farmakologijo

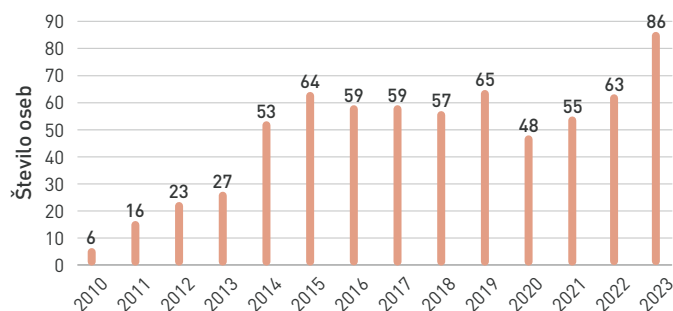
V zadnjih desetih letih, med leti 2011 in 2021 je bila najpogostejša prepovedana droga, ki so jo odkrili pri odraslih osebah zastrupljenih z drogami v UKC Ljubljana kanabis, z izjemo leta 2018, ko je bilo po številu obravnav največ zastrupitev s kokainom, leta 2021 pa je bilo število zastrupitev s kanabisom in kokainom enako (55). Leta 2023 pa je bilo največ zastrupitev s kokainom. Število zastrupitev s THC se je izrazito povečalo v letu 2014, v letih 2016 - 2019 pa se je naraščanje števila zastrupitev s THC ustalilo na okoli 60 primerov letno. V letu 2020 se je število zastrupitev s konopljo zmanjšalo na 48 primerov, kar je verjetno posledica epidemije covid-19, nato pa se je v letu 2021 ponovno povečalo in sicer za 7 primerov v primerjavi s preteklim letom. V letu 2023 je bilo število zastrupitev s konopljo enako številu zastrupitev s kokainom (86) (Slika 6 in Slika 7).

Slika 6: Število obravnavanih bolnikov zaradi zastrupitev s heroinom in kokainom v UKC Ljubljana, 2004–2023

Vir: UKC Ljubljana, Interna klinika, Center za klinično toksikologijo in farmakologijo

Slika 7: Število obravnavanih bolnikov zaradi zastrupitev s kanabisom v UKC Ljubljana, 2010–2023

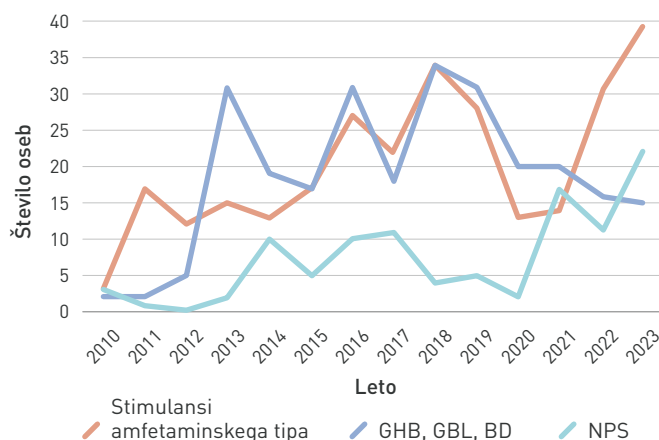
Vir: UKC Ljubljana, Interna klinika, Center za klinično toksikologijo in farmakologijo

V letu 2020 je število zastrupitev z gama hidroksibutiratom (GHB), gama butirolaktonom (GBL) upadlo za tretjino v primerjavi z letom 2019, leta 2021 pa ostaja enako kot leta 2020 (20 primerov) (Slika 8). Leta 2023 je število zastrupitev z GHB upadlo v primerjavi z letom 2020 iz 19 na 8 zastrupitev, število zastrupljenih z GBL pa je leta 2023 v primerjavi z letom prej narastlo za sedemkrat.

Število zastrupitev s »klasičnimi« stimulansi amfetaminskega tipa, kamor spadajo amfetamini, metamfetamin in MDMA (ekstazi) ter podobni fenetilamini, se je v letu 2020 prepolovilo glede na leto 2019 oz. leto 2018, ko je bilo najvišje v zadnjem desetletju. V opazovanem letu 2021 ostaja podobno kot leto pred tem (14 primerov), v letu 2022 je bilo takšnih primerov ponovno več (31). Naraščanje zastrupitev s stimulansi amfetaminskega tipa se je nadaljevalo tudi leta 2023 in doseglo najvišje število zastrupitev od leta 2010 (39) (Slika 8).

V letu 2021 smo zabeležili ekstremno povečanje zastrupljenih z novejšimi psihoaktivnimi snovmi (NPS) (17 primerov zastrupitev) in sicer zastrupitev s sintetičnimi katinoni, sintetičnimi kanabiodi, sintetičnimi opioidi, sintetičnimi benzodiazepini, sintetičnimi triptamin in ostalimi NPS, leta 2022 pa je bilo število zastrupitev z NPS nižje kot leto prej (11). V letu 2023 smo opazili porast števila zastrupitev z novimi psihoaktivnimi snovi glede na leto 2022 (22 primerov) (Slika 8).

Slika 8: Število obravnavanih bolnikov zaradi zastrupitev z GHB, GBL, BD, stimulansi amfetaminskega tipa in NPS v UKC Ljubljana, 2010–2023

Vir: UKC Ljubljana, Interna klinika, Center za klinično toksikologijo in farmakologijo

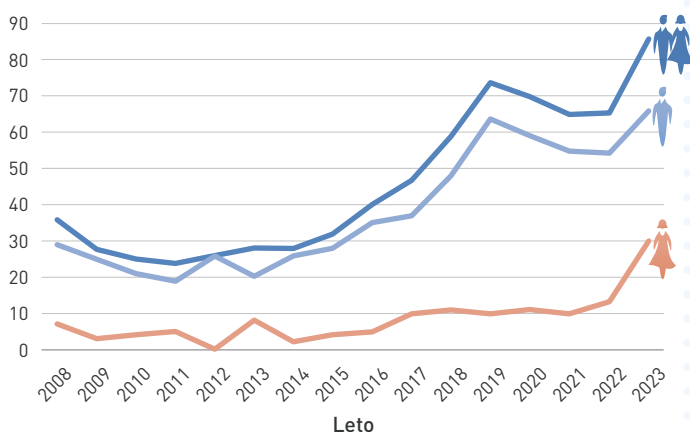
V letu 2023 je prišlo predvsem do porasta števila zastrupljenih s stimulativnimi drogami, zlasti kokainom in stimulansi amfetaminskega tipa, ter konopljo. Kokain in konoplja sta bili leta 2023 najpogostejši zlorabljeni drogi pri zastrupljenih, obravnavanih na urgenci. V prihodnje bomo morali izboljšati toksikološko analitiko bioloških vzorcev zastrupljenih s prepovedanimi drogami, predvsem v luči novih sintetičnih stimulansov in analogov fentanila.

Smrti, povezane z uporabo drog

Smrti, ki so povezane z uporabo drog, spremljamo skladno s priporočili EUDA in sicer neposredne smrti, to so smrti zaradi neposrednega delovanja prepovedanih drog v telesu (namerne zastrupitve oz. predoziranja, nenamerne zastrupitve ter smrti, kjer namena nismo ugotovili oz. potrdili) ter posredne smrti, kjer je bilo delovanje drog pridruženi vzrok smrti.

Od leta 2012 v Sloveniji beležimo trend naraščanja števila umrlih zaradi prepovedanih drog vse do leta 2019. Leta 2020 se je trend obrnil navzdol predvsem zaradi zmanjšanja števila umrlih med moškimi, saj trend smrti povezanih z uporabo droge med moškimi upada po letu 2019. Število smrtnih primerov med ženskami je bilo od leta 2017 skoraj nespremenjeno in v primerjavi z moškimi bistveno manjše skozi celotno opazovano obdobje. V letu 2023 pa smo v Sloveniji zabeležili 86 primerov smrti zaradi neposrednega delovanja prepovedanih drog, kar vključuje namerne zastrupitve (samomor), nenamerne zastrupitve (predoziranja) in predoziranja brez ugotovljenega namena, in je za kar 21 primerov smrti več kot leta 2022 (Slika 9). V letu 2023 je bilo med umrlimi 66 moških in 20 žensk.

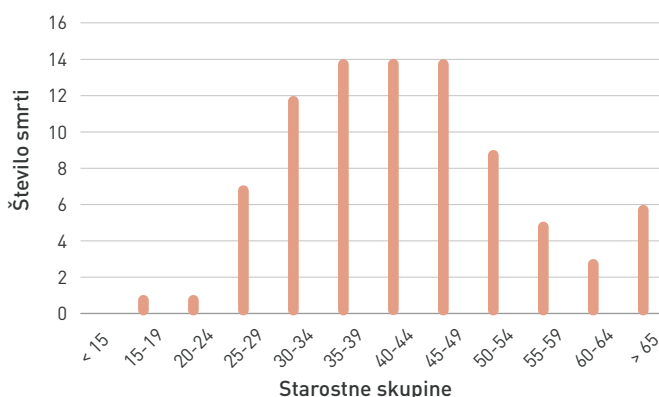
Slika 9: Število smrti, povezanih z uporabo drog, 2008–2023, skupaj in po spolu

Vir: Nacionalni inštitut za javno zdravje, Zdravniško poročilo o umrli osebi – NIJZ 46

Od leta 2016 do 2020 narašča število smrti predvsem v starostni skupini 45 let in več, kar kaže, da zaradi uporabe drog umirajo vse starejši uporabniki. Je pa v zadnjem obdobju in tudi v letu 2023 najvišji delež umrlih v starostni skupini od 35 let do 49 let (Slika 10). Povprečna starost umrlih moških je bila v letu 2022 44,2 leti, povprečna starost žensk pa 42,7 let.

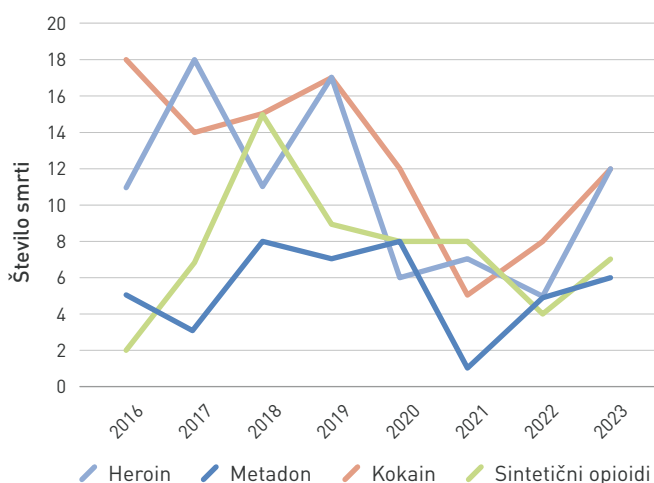
Slika 10: Število umrlih po starostnih skupinah, 2023

Vir: Nacionalni inštitut za javno zdravje, Zdravniško poročilo o umrli osebi – NIJZ 46

Večina smrti v letu 2023 (45 primerov, od tega je 12 vključevalo opioide) je bila opredeljenih kot zasvojenost, saj je šlo za uporabo več drog hkrati in s toksikološkimi analizami ni bilo mogoče opredeliti glavne droge, ki je povzročila smrt. Med identificiranimi drogami sta večino smrti v letu 2023 povzročila zastrupitev s kokainom in heroinom (po 12 smrti). Število zastrupitev s kokainom je strmo naraslo leta 2016, ko smo beležili kar 18 smrti zaradi zastrupitve s kokainom. Zaradi metadona je v letu 2022 umrlo 6 oseb, v primerjavi z letom 2022 pa se število smrti zaradi metadona ni spremenilo. (Slika 11).

Slika 11: Smrti, povezane z uporabo najpogostejših drog, 2010–2023

Vir: Nacionalni inštitut za javno zdravje, Zdravniško poročilo o umrli osebi – NIJZ 46

Zasvojenost je od leta 2020–2023 glavni razlog smrti zaradi uporabe drog. V letu 2023 pa se je v primerjavi z s prejšnjimi leti povečalo

število smrti zaradi nenamerne zastrupitve in od 2020 tudi število smrti zaradi namerne zastrupitve – samomora.

Odgovori na zdravstvene posledice

Preventiva

Okoljska preventiva

Tobak

V mesecu maju 2022 je Vlada RS sprejela prvo Strategijo za zmanjševanje posledic rabe tobaka – Za Slovenijo brez tobaka 2022–2030. Strategija predvideva Slovenijo brez tobaka in nikotina do leta 2040 ter začrta ukrepe za obdobje 2022–2030, ki bodo vodili k tej viziji. 24. aprila 2024 je stopil v veljavo prenovljeni Zakon o omejevanju uporabe tobačnih in povezanih izdelkov. Poleg določb iz Delegirane direktive Komisije (EU) 2022/2100 o umiku nekaterih izjem v zvezi z ogrevanimi tobačnimi izdelki, ki je uvedla prepoved značilnih arom in zdravstvenih opozoril za ogrevane tobačne izdelke, je posodobljeni zakon prinesel nekaj pomembnih novosti v ukrepih za nadzor tobaka. Uvaja prepoved arom v elektronskih cigaretah, z izjemo nekaterih arom tobaka, na podlagi nizozemskega primera. Ta ukrep ima prehodno obdobje enega leta in se bo začel uporabljati 24. aprila 2025. Zakon tudi izenačuje določbe za breznikotinske in nikotinske izdelke – za oba je prepovedano dajanje v promet tekočin, ki vsebujejo različne aditive (aditive, ki ustvarijo vtis, da ima izdelek koristi za zdravje ali predstavlja zmanjšana tveganja za zdravje, poživila, poživitvene spojine, povezane z energijo in vitalnostjo, tiste, ki imajo barvne lastnosti za emisije, olajšati vdihavanje itd.). Medtem ko nikotinske

vrečke do sedaj niso bile regulirane, novi zakon vključuje tudi ureditev nikotinskih vrečk, ki so zdaj regulirane kot sorodni izdelki.

Še vedno pa ostajajo številna pogosta vprašanja, ki zahtevajo hitro ukrepanje, zlasti potreba po povečanju obdavčitve in cen tobačnih in povezanih izdelkov ter zmanjšanju števila prodajnih mest teh izdelkov. V Sloveniji so cene cigaret še vedno med najnižjimi v Evropski uniji, med cenami različnih skupin tobačnih izdelkov pa obstajajo velike razlike. Število prodajnih mest tobačnih in povezanih izdelkov je zelo visoko, okoli 6000, mladoletniki pa tobak in povezane izdelke še vedno dojemajo kot lahko dostopne.

Alkohol

Zakonodaja, ki ureja tvegano in škodljivo pitje alkohola, se v letu 2023 ni spreminjala. Junija 2024 je bil uradno objavljen drugi predlog o uvedbi prenovljene vladne uredbe o trošarinah za alkohol in alkoholne pijače z namenom zvišanja trošarin za pivo, etilni alkohol in mešane alkoholne pijače za 7 odstotkov.

V letu 2021 so predstavniki Inštituta za nutricionistiko, Inštituta »Jožef Stefan«, Zveze potrošnikov Slovenije in NIJZ predstavili nadgradnjo aplikacije Veškajješ, v katero so dodali podatke o alkoholnih pijačah oz. o njihovi energijski vrednosti z namenom ozaveščanja prebivalcev. Poleg energijskih vrednosti so v aplikacijo vgrajena tudi javnozdravstvena sporočila o škodljivosti alkohola. V letih 2022/23 je bil dosežen

nadaljnji razvoj aplikacije, ki zdaj vključuje približno 3.000 alkoholnih pijač, za vsako je na voljo informacija o vsebnosti alkohola in energijski vrednosti. Poleg tega so na zaslonu predstavljene tudi smernice za manj tvegano uživanje alkohola, aplikacija pa prikaže tudi povezavo do presejalnega orodja za ocenjevanje osebne porabe alkohola (AUDIT-C) z dodatnimi informacijami o pomoči za zmanjšanje pitja. Dopolnjena aplikacija deluje tudi v letu 2024.

Mystery shopping je projekt, s katerimi se preverja, ali trgovci spoštujejo zakonodajo, ki prepoveduje prodajo alkohola in tobaka mladoletnim osebam. Mladoletni prostovoljci Mladinsko društva Brez izgovora Slovenija so pod nadzorom tržnih inšpektorjev in polnoletnih mladinskih delavcev v različnih prodajalnah po Sloveniji poskušali opraviti nakupe klasičnih tobačnih in alkoholnih izdelkov ter elektronskih cigaret in grelnih tobačnih izdelkov. Inšpekcijski posegi so se izkazali za učinkovito orodje, saj so rezultati pokazali, da se zakon še vedno pogosto krši.

Preventiva v nočnem življenju

Preventivne intervencije na prizoriščih nočnega življenja izvaja večinoma nevladna organizacija Združenje DrogArt. V ta sklop aktivnosti sodijo: intervencije med vrstniki na različnih glasbenih dogodkih po Sloveniji, preverjanje prisotnosti drog, spodbujanje varnejše spolnosti med MSM in splošno populacijo.

Univerzalna preventiva

Med programe, ki naslavljajo krepitev zdravja in zdravih življenjskih veščin, se uvrščata Vzgoja za zdravje in Zdrave šole, program Neverjetna leta pa naslavlja krepitev starševskih veščin. Vsi trije programi so se izvajali tudi v šolskem letu 2023/2024. V programu Zdrave šole so leta 2023 praznovali 30. obletnico mreže. Dogodek so obeležili s strokovnim usposabljanjem za vse vključene šole. Mreža trenutno vključuje 440 osnovnih, srednjih šol, dijaških domov in zavodov za otroke s posebnimi potrebami.

Program To sem jaz, ki je usmerjen v razvoj socialnih in čustvenih veščin, je v šolskem letu 2023/2024 izvajalo 196 pedagoških delavcev na 137 osnovnih in srednjih šolah. Strokovnjaki svetovalnega centra na spletnem mestu (www.tosemjaz.net) so odgovorili na več kot 3500 vprašanj mladih o dilemah in pritiskih odraščanja.

Med programe, ki so osredotočeni na preprečevanje uporabe psihoaktivnih snovi, se uvrščajo Izštekani in Effekt, ki ju izvaja Inštitut Utrip, ter program Martin Krpan Mladinske zveze Brez izgovora. V program Izštekani je bilo v šolskem letu 2023/2024 vključenih več kot 170 učencev iz 2 osnovnih šol, program Effekt pa se je izvajal le v štirih šolah. Program Boys and Girls Plus, ki temelji na modelu krepitve življenjskih veščin in je namenjen dijakom srednjih šol, je izvajala ena srednja šola.

V začetku leta 2024 se je na okoli 150 osnovnih šolah začelo novo dveletno izvajanje programa Lions Quest, tokrat pod okriljem Ministrstva za šolstvo in Zavoda za šolstvo.

Mladinska zveza Brez izgovora je v začetku leta 2023 začel izvajati posamezne lekcije programa Martin Krpan, ki jih nadaljuje tudi v letu 2024. S tem so omogočili bolj individualiziran pristop, ki so je nadaljeval tudi v letu 2024, in sodelovanje z več šolami kot doslej, saj šole niso uspele zagotoviti izvajanje programa v celoti. Sicer pa v šolah izvajajo tudi delavnice preprečevanja zlorabe tobaka in alkohola ter delavnico o konoplji.

Preventiva v skupnosti

Zavod VOZIM je v okviru projekta „Heroji vozijo v pižamah“ in v sodelovanju z Nacionalnim inštitutom za javno zdravje, Javno agencijo RS za varnost prometa ter nevladnimi organizacijami, ki delajo z mladimi, v letih 2023 in 2024 v šestih lokalnih/regionalnih okoljih organiziral več aktivnosti z mladostniki, strokovnjaki in političnimi odločevalci na temo vožnje pod vplivom alkohola in rabe alkohola med mladimi.

Namen aktivnosti je ozavestiti lokalno skupnost o pomenu preventive in pripraviti regionalne akcijske načrte za omejitev učinkov omenjenih težav, projekt je v svoje preventivne dejavnosti vključil 15000 mladih. Zavod VOZIM je organiziral 18 delavnic Alkohol ti spremeni življenje na osnovnih in srednjih šolah z namenom odložiti prvo rabo alkohola med mladostniki. Vzporedno je bilo organiziranih šest delavnic „O alkoholu in konoplji se moramo pogovoriti“ za starše, ki so vključevale kratek teoretični del o ranljivosti mladostnikov za učinke alkohola in konoplje ter praktični del z igranjem vlog o tem, kako se z mladostniki pogovarjati o alkoholu in konoplji.

Selektivna preventiva

Program učenja za mlajše odrasle (PUM-0), ki je namenjen mladim, ki so predčasno opustili šolanje in traja 10 mesecev, se je izvajal tudi v letu 2023.

V sklopu delovanja z otroki s socialnimi, vedenjskimi ali učnimi težavami, otroki iz odvisniških družin, in tistimi, ki želijo aktivno preživeti prosti čas, je v Sloveniji v letu 2023 delovalo 22 programov za otroke in mladostnike. V svetovalne in dnevne centre je bilo vključenih 8.033 uporabnikov, v programu telefonskega svetovanja so izvedli 24.904 telefonskih pogovorov in elektronskih storitev.

Z namenom izboljšanja socialne vključenosti Romov so v letu 2023 delovali program Dnevnega centra Kher šu beši, ki ga izvajata CSD Dolenjska in Bela krajina, program Dnevnega centra za romske otroke in program Dnevnega centra za mladostnike, oba izvaja Društvo za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto, program Z roko v roki pod okriljem Društva Mozaik v mestni občini Ljubljana, program dnevne pomoči in podpore za otroke in mladostnike, ki ga izvaja združenje Kralji ulice v mestni občini Maribor, program SEM-IN, ki ga izvaja Ljudska univerza Lendava in program Zeleno in zdravo socialno vključevanje Romov, ki ga izvaja Raziskovalno

izobraževalno središče Dvorec Rakičan. Ciljna skupina teh programov so romski otroci in mladostniki, njihovi starši ali stari starši. Programi so v letu 2023 vključevali 1695 uporabnikov, od tega 1018 uporabnikov, mlajših od 18 let.

Za mladostnike s težavami v odraščanju je bilo v letu 2023 na voljo 9 vzgojnih zavodov, v katere je bilo v šolskem letu 2023/24 vključenih 568 otrok.

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je v letu 2023 sofinanciralo tudi 12 izvajalcev vsebin centrov za družine; v neformalna srečanja družinskih centrov je bilo vključenih 6560 otrok, 1065 mladostnikov, 4231 posameznikov, 2268 družin, 34 razširjenih družin in 2254 posameznikov, ki so bili navedeni pod „drugo“.

V delavnice o pozitivnem starševstvu je bilo vključenih 1682 otrok, 786 mladostnikov in 1452 družin. V počitniške dejavnosti za otroke in delavnice za otroke in mladostnike je bilo vključenih 9813 otrok, 1860 mladih in 874 družin. 3183 otrok, 1240 mladih in 663 družin je bilo vključenih v svetovanje glede različnih težav (kako obvladovati čustva, pozitivna samopodoba ...). Opozoriti je treba, da ti podatki vključujejo iste uporabnike, vključene v različne dejavnosti.

V letu 2023 sta delovala tudi programa Žarek upanja in Krepitev družin. Prvi je namenjen družinam s težavami zaradi alkohola oziroma drugih drog in je v letu 2023 vključeval 218 odraslih in 62 otrok, drugi pa krepitvi veščin in zaščitnih dejavnikov v družini, v obdobju 2023-2024 se je izvajal v Pomurski regiji in v občini Radlje ob Dravi.

Indicirana preventiva

V skladu z Resolucijo nacionalnega programa za duševno zdravje 2018-2028 je bilo v letu 2020 ustanovljenih prvih 10 centrov za duševno zdravje otrok in mladostnikov, trenutno jih deluje 20, skupaj jih resolucija predvideva 50. Centri so namenjeni otrok in

mladostnikom, ki se soočajo s težavami v domačem okolju, s težavami v odraščanju, psihosomatskimi težavami, zasvojenostjo, razvojnimi težavami, učnimi težavami, čustvene in vedenjske motnje, motnje v spanju, motnje hranjenja, travma itn.

Indicirana preventiva, ki se osredotoča na posameznike in skupine, ki že kažejo zgodnje znake nekemične zasvojenosti, se izvaja predvsem v okviru programov nekemičnega zdravljenja odvisnosti v zdravstvenem sistemu države; Mladinskega klimatskega zdravilišča Rakitna, Psihiatrične bolnišnice Idrija, Centra za zdravljenje odvisnosti Nova Gorica, in Centrov za duševno zdravje otrok in odraslih ter Centrov za krepitev zdravja.

Izobraževanja

NIJZ OE Maribor je nadaljeval izvajanje izobraževalnega programa za svetovalne delavce srednjih šol; program je namenjen prepoznavanju mladostnikov, ki posegajo po drogah in nudenju ustrezne obravnave. Na edukacijo za opolnomočenje strokovnih delavcev s tematiko je bilo povabljenih vseh 6 enot Centra za socialno delo Maribor. Poleg tega se je omenjeno strukturirano izobraževanje v letu 2023 preneslo v krajšo obliko intervencije za zainteresirano strokovno javnost, in sicer v okviru Mreže šol za zdravje, ki jo koordinira Nacionalni inštitut za javno zdravje. Maja 2023 je bilo v okviru usposabljanja Duševno zdravje mladostnikov izvedeno predavanje Preventivno delovanje na področju drog, alkohola, tobaka. Predavanja se je udeležilo 260 strokovnih delavcev iz šol in dijaških domov.

Kampanje ozaveščanja

V 2024 je Ministrstvo za zdravje nadaljuje medijsko kampanjo za podporo prepovedi kajenja v avtomobilu ob prisotnosti mladoletnih oseb. Ministrstvo za zdravje je maja 2024 izvedlo kampanjo s sloganom Izberi sebe, ne kajenja - akcija za zdrav življenjski slog mladih2024 se v sodelovanju

s Policijo in nevladnimi organizacijami prav tako nadaljuje z akcijo Slovenija piha 0,0 – proti alkoholu med vozniki na slovenskih cestah.

Pri kampanji „Ambasadorji zdravja“, ki je aktivna tudi v 2024, so k sodelovanju povabili vplivneže družbenih omrežij, z namenom, da mlade nagovorijo na različne teme zdravja, kot so zdrav življenjski slog (zlasti v zvezi z alkoholom in kajenjem), duševno zdravje, itn. Na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje tudi v 2024 projekt SOPA - Skupaj za odgovoren odnos do pitja alkohola, s katerim povezujemo zdravstveni, socialni sektor in nevladne organizacije, skupaj naslavljajo alkoholno problematiko in čezmerno pitje v Sloveniji. V okviru projekta SOPA se v letu 2024 s kampanjo z ambasadorji [#nulazdravodofula](#) želi spodbuditi širšo slovensko javnost, da razmislijo o svojih pivskih navadah in posledicah čezmernega pitja alkohola na posameznika, telesno in duševno zdravje, bližnje, družbo.

Slogan Izberi sebe, ne kajenja, otroke in mladostnike na prijeten način, ki gre hitro v uho, nagovarja v videu, naj [»namesto cigaret in vejпов raje izberejo sebe«](#), naj izberejo zdrav življenjski slog.

V letu 2023 so v preventivnem programu To sem jaz, naredili multimedijiški priročnik za mlade z naslovom Kaj lahko naredim, da mi bo lažje? Veščine za vsakdanje življenje in viri pomoči v stiski. Uporabljen je bil za nacionalno akcijo duševnega zdravja v slovenskih osnovnih šolah med devetošolci (starimi od 14 do 15 let). Priročnik je hibrid klasične knjige in spletne platforme #Tosemjaz: QR kode vodijo bralca do uporabnih spletnih vsebin, delovnih listov in vodenih vaj za samopomoč v obliki zvočnih posnetkov. Jeseni 2023 je vsak devetošolec v Sloveniji prejel svoj tiskani izvod priročnika. Akcijo je ob svetovnem dnevu duševnega zdravja izvedel Nacionalni inštitut za javno zdravje v sodelovanju z Ministrstvom za zdravje in Ministrstvom za izobraževanje. 457 osnovnim šolam je bilo zagotovljenih

23.000 brezplačnih tiskanih izvodov, ki so jih nato ravnatelji in šolski svetovalni delavci predali učencem, skupaj s številnimi spremljevalnimi aktivnostmi, povezanimi s promocijo duševnega zdravja.

Konferenca ob mesecu preprečevanja zasvojenosti

NIJZ je v sodelovanju z Ministrstvom za zdravje, Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti in Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport v novembru, mesecu preprečevanja zasvojenosti, novembra 2023 pripravil 17. nacionalno konferenco z naslovom »Krepitev odpornosti za odraščanje brez zasvojenosti«. Osrednja tema konference so bili varovalnih dejavniki, ki lahko na ravni posameznika, družine in družbe pripomorejo h krepitvi mladostnikove odpornosti proti vedenjem, ki vodijo v zasvojenost.

Smernice o preventivnem delu policistov v šolskem okolju

Inštitut Utrip je na povabilo UNODC sodeloval v delovni skupini za pripravo dokumenta „Vloga policistov pri preprečevanju uporabe drog v šolskem okolju“, ki ga je UNODC objavil maja 2023. Glavni namen dokumenta je izboljšati učinkovitost obstoječega rednega dela policistov, ki so vključeni v preventivne dejavnosti na področju uporabe drog v šolah. Prevod dokumenta v slovenščino je bil izveden poleti 2023 v sodelovanju Inštituta Utrip in Generalne policijske uprave. V sodelovanju z Ministrstvom za notranje zadeve in Generalno policijsko upravo, so bila jeseni 2023 organizirana 3 ločena usposabljanja za vse pomočnike komandirjev policijskih postaj v Sloveniji.

Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ) je leta 2023 ustanovil strokovno skupino za krepitev zdravja in preprečevanje zasvojenosti z namenom usposabljanja o učinkoviti preventivi na področju psihoaktivnih snovi za otroke in mladostnike. Prvi modul usposabljanja je bil zasnovan tako, da ustreza posebnim potrebam kriminalistov, ki delajo na področju prepovedanih drog. Ti so pogosto vabljeni v osnovne in srednje šole, da izvajajo različne preventivne dejavnosti. Usposabljanje je potekalo septembra 2023. Izobraževalni modul, namenjen bodočim koordinatorjem preventive v lokalnih skupnostih, je NIJZ izvedel maja 2024.

Zdravljenje

V Sloveniji je obravnava uporabnikov prepovedanih drog celostna in je kot taka opredeljena v zakonodaji na področjih prepovedanih drog, zdravstva in socialnega varstva. Vzpostavljeni sta mreži zdravstvenih in socialnovarstvenih programov, ki se med seboj povezujejo in dopolnjujejo. V okviru zdravstvenega varstva je zdravljenje urejeno preko javne mreže Centrov za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog (CPZOPD) in Centra za zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog Psihiatrične klinike Ljubljana (CZOPD).

V letu 2023 je bilo v mrežo vključenih 21 CPZOPD, od tega 2 mobilni enoti. Zdravstveni programi so za osebe, ki imajo urejeno osnovno zdravstveno zavarovanje brezplačni, saj so umeščeni v redni program zdravstvenega varstva, ki se financira iz sredstev Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije. V okviru socialnega varstva delujejo programi socialne rehabilitacije, ki jih sofinancira Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti in so za uporabnike prav tako brezplačni. Zdravljenje z nadomestno terapijo ter vključevanje v programe socialnega varstva je v Sloveniji omogočeno tudi vsem osebam, ki so odvisne od prepovedanih drog in prestajajo kazen zapora.

Zdravljenje v CZOPD in CPZOPD

V letu 2023 je bilo v zunaj bolnišnično zdravljenje odvisnosti, ki se izvaja v mreži CPZOPD, vključenih 3544 oseb, od tega je 2937 prejelo nadomestno terapijo. 1706 oseb je prejelo metadon, 827 buprenorfin, 270 morfin s počasnim sproščanjem in 90 kombinacijo buprenorfina in naloksona. 122 posameznikov je prejelo buprenorfin s podaljšanim sproščanjem (depo). V okviru bolnišničnega zdravljenja odvisnosti na CZOPD je bilo v letu 2023 obravnavanih 367 oseb.

Podatki, pridobljeni z Vprašalnikom povpraševanje po zdravljenju (TDI)

S pomočjo Vprašalnika povpraševanja po zdravljenju (TDI) se v CZOPD in CPZOPD zbirajo podatki o vstopih in vključenosti v zdravljenje. V letu 2023 je v program zdravljenja prvič ali ponovno vstopilo 209 oseb. Od tega je 109 oseb (50,7 %) kot razlog vstopa v program navedlo težave s heroinom, 34 oseb (16,3 %) težave s kokainom, 34 oseb (16,3 %) težave s kanabisom in 9 oseb (4,3 %) težave z benzodiazepini.

Med 85 uporabniki, ki so v letu 2023 prvič vstopili v program zdravljenja, jih je 27 (31,8 %) kot vzrok za vstop navedlo težave s kanabisom, 26 oseb (30,6 %) težave s heroinom in 16 oseb (18,8 %) težave s kokainom. Ostale substance so zastopane v nižjih deležih.

Pri tem je potrebno poudariti, da se velika večina oseb (skoraj 80 %) še vedno prvenstveno zdravi zaradi težav z odvisnostjo od opioidov, substance kot so kokain, kanabis in pomirjevala pa igrajo pomembno vlogo kot dodatne droge, ki jih posamezniki pogosto zlorabljajo hkrati z opioidi.

Trend

V letu 2023 se je število uporabnikov, ki so prvič ali ponovno vstopili v program zdravljenja v primerjavi z letom 2022 povečalo, predvsem na račun težav zaradi uporabe kanabisa in kokaina, pa tudi zaradi rahlega porasta uporabnikov, ki imajo težave s heroinom. Število pacientov na nadomestni terapiji ostaja podobno kot prejšnja leta.

Socialnovarstveni programi za uporabnike prepovedanih drog

V letu 2023 so v Sloveniji delovali programi socialne rehabilitacije, ki vključujejo tako programe nizkega kot visokega praga. Preko nizkopražnih programov so vzpostavljeni dnevni centri, zavetišča za brezdomne uporabnike drog, varna hiša za ženske uporabnice drog ter terensko delo. Visokopražni programi pa zagotavljajo terapevtske skupnosti, komune, stanovanjske skupine in reintegracijo ter dnevno obliko obravnave.

Programi zmanjševanja škode

Slovenija je relativno dobro pokrita s programi zmanjševanja škode na področju drog, ki potekajo v obliki dnevnih centrov, mobilnih enot in terenskega dela. Program zamenjave sterilnega pribora za injiciranje je osnovni program za vse druge pristope v okviru zmanjševanja škode, saj je dostop do sterilnega pribora pomemben zaradi preprečevanja okužb z nalezljivimi boleznimi in zaradi boljšega dostopa do skrite populacije IUD. Programi, ki jih izvajajo nevladne organizacije ali javni zavodi, financirajo Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Ministrstvo za zdravje in lokalne skupnosti, zaposlujejo usposobljene socialne delavce in druge delavce, od leta 2018 pa tudi zdravstvene delavce. V regijah

brez dnevnih centrov se izmenjave sterilnih injekcijskih kompletov izvajajo s terenskim delom z mobilno enoto (Goriška regija, del osrednje slovenske regije, in del JV regije). Čeprav mobilne enote pokrivajo večino ozemlja Slovenije in tam izmenjujejo sterilno opremo, pa ne zadovoljujejo vseh potreb uporabnikov, ki potrebujejo neprekinjeno zdravljenje in vsakodnevne stike s službami. Strokovnjaki in uporabniki programov zmanjševanja škode že več let opozarjajo na potrebo po odprtju dnevnih centrov na severovzhodu in jugovzhodu Slovenije.

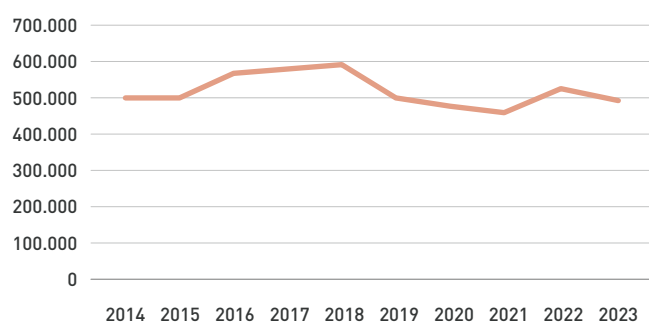
V letu 2023 je terensko delo teh programov potekalo v 66 krajih po Sloveniji na 115 lokacijah: Društvo PO MOČ Sežana (dnevni center v Sežani in izdaja igel v avlah treh lekarn v Sežani, Komnu in Divači, Društvo Pot Ilirska Bistrica dnevni center v Ilirski Bistrici), Društvo Stigma Ljubljana (dva dnevna centra; Petkovškovo nabrežje in Župančičeva jama, terensko delo s kombijem v osrednjeslovenski, notranjsko-kraški, zasavski, goriški in gorenjski regiji ter v jugovzhodni Sloveniji ter varna hiša za uporabnice drog), društvo Svit Koper (dnevni center v Kopru in terensko delo s kombijem v treh Primorskih občinah), Društvo Zdrava pot (dnevni center Maribor in terensko delo s kombijem v Podravski, Pomurski in Koroški regiji), Socio Celje (samo terensko delo v Savinjski), Društvo Kralji ulice (Dnevni center Ljubljana), ŠENT – enota Dnevni center za uporabnike drog Nova Gorica (dnevni center v Novi Gorici in terensko delo s kombijem v Goriški regiji), ŠENT – enota Dnevni center za zmanjševanje škode Velenje (dnevni center v Velenju), ŠENT – zavetišče za brezdomne uporabnike drog (zavetišče na Poljanski ulici v Ljubljani) in ŠENT – Dnevni center za zmanjševanje škode v Ljubljani (dnevni center v Ljubljani na Metelkovi).

V programih zmanjševanja škode je bilo leta 2023 vključenih 1402 uporabnikov drog in razdeljenih 498,923 sterilnih igel in brizg, kar je manj v primerjavi z letom 2022, vendar je število izdanega materiala primerljivo z obdobjem pred epidemijo COVID19. Število

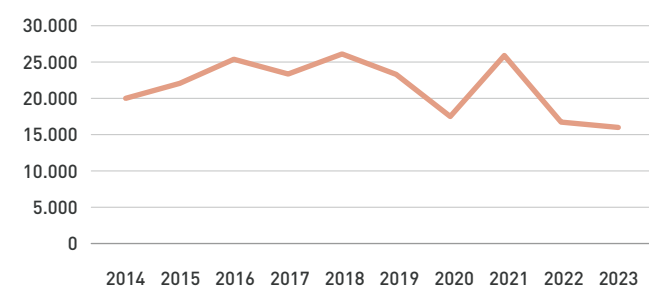
izdanih igel in brizg v programih zamenjave sterilnega pribora po letu 2018 kaže trend upadanja, takšen trend je tudi glede števila stikov v storitvi zamenjave sterilnega pribora za injiciranje.

V letu 2023 ne beležimo bistvenih sprememb v številu uporabnikov, tako stalnih kot novih, zabeležili pa smo rahel upad števila stikov v storitvi zamenjave sterilnega pribora za injiciranje (16.218) (Slika 12). Uporabniki lahko kužne odpadke vrnejo v programe zmanjševanja škode. 72,5 % jih je izjavilo, da rabljene igle vrnejo v program.

Slika 12: Število izdanih igel in brizg, 2016–2023

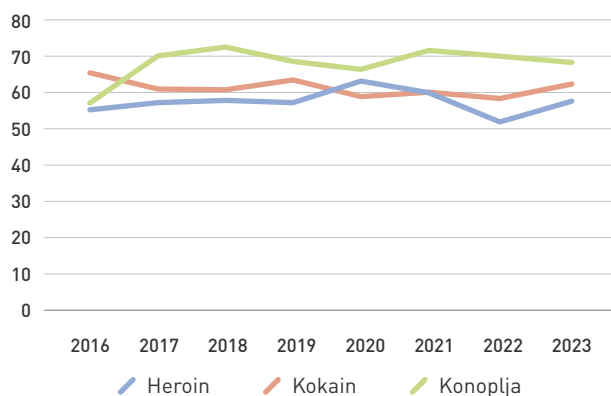
Stiki z injicirajočimi uporabniki drog, 2014 – 2022

Vir: Nacionalni inštitut za javno zdravje, Območna enota Koper, Raziskava o uporabi drog med programi zmanjševanja škode, 2023

Uporabniki programov zmanjševanja škode so večinoma uporabniki več različnih drog. V 2023 je narasla uporaba skoraj vseh drog, upad beležimo le pri uporabi konoplje. Najpogostejše uporabljene droge ostajajo tako kot v preteklih letih heroin (57,6 %), kokain (62,7 %) in konoplja (67,8 %) (Slika 13).

Slika 13: Delež heroína, kokaina, konoplje med programi zmanjševanja škode, 2016–2023

Vir: Nacionalni inštitut za javno zdravje, Območna enota Koper, Raziskava o uporabi drog med programi zmanjševanja škode, 2023

V letu 2023 ostaja delež uporabnikov z zdravstvenimi težavami (61,4 %) približno enak. Večina jih ima duševne bolezni (depresija, anksioznost in samomorilne misli), glavobol, hepatitis C, bolečine v okostju, nespečnost in druge težave. Po tem, ko je v letu 2021 nekoliko več anketirancev navedlo, da droge injicira, je v letu 2022 in 2023 ta delež ponovno upadel, vendar ostaja stabilen.

Centri za izmenjavo sterilnega pribora za uporabo drog na splošno zaznavajo upad distribucije sterilnih brizg in igel, predvsem inzulinskih brizg z vgrajeno iglo, čeprav se je leta 2022 število razdeljenih sterilnih igel ponovno nekoliko povečalo. Manjša uporaba igel je predvsem posledica spremenjenega načina uživanja drog in posledica opuščanja uživanja drog pri osebah, ki se vključijo v nadomestno zdravljenje z opioidnimi antagonisti. Spremenjen način uporabe drog je lahko tudi posledica naraščajoče uporabe zdravil, ki ponekod celo presega uporabo klasičnih drog (heroin, kokain) in npr. povečana uporaba amfetaminov v nekaterih delih države. Zaznavanje spremenjenega načina uporabe drog je postalo vidno strokovnim delavcem predvsem v zadnjih letih, odkar so za uporabo drog na voljo tudi lističi. Manjša uporaba igel je lahko tudi posledica zmanjšanja števila uporabnikov programa zaradi povečanja števila smrti zaradi zastrupitev z drogami. Programi tudi poročajo, da je na nekaterih območjih države zelo izrazit pojav brezdomcev, ki so zasvojeni z drogami. Zelo jasna je tudi potreba po vzpostavitvi varne sobe in ureditvi namestitve, kjer bi uporabniki uporabljali droge. Programi poročajo tudi o povečanju količine vrnjenih odpadnih igel v programe, kar gre pripisati tudi razpoložljivosti 'žepnih' posod za odpadne igle v zadnjih letih.

Med uporabnik prevladujejo moški. Povprečna starost anketirancev presega 40 let, čeprav se v nekaterih programih srečujejo z mlajšimi uporabniki. Terenski delavci poročajo, da se zdravstveno stanje in socialno-ekonomski status uporabnikov slabšata in da uporabniki potrebujejo več zdravstvenih storitev, varno sobo za uporabo drog in več oblik varnih nastanitev. V Ljubljani zaznavajo porast nasilja med uporabniki in odprtih scen, kar je posledica premajhnih kapacitet programov, pomanjkanja novih programov in neodzivnosti odločevalcev na spremembe.

Trg s prepovedanimi drogami

Ponudba

Slovenija je še vedno samooskrbna država pri pridelavi kanabisa. Število odkritih posebej prirejenih prostorov se je v letu 2023 povečalo, metode in oprema se izboljšujejo, zato jih je vse težje odkriti. Policija je v letu 2023 odkrila 52 notranjih prirejenih prostorov za gojenje kanabisa, kar je 18 več kot leto pred tem (Tabela 3), ter 20 zunanjih nasadov, zasegla pa je približno 3000 rastlin manj kot v letu 2022.

Cene

V sklopu sprejema psihoaktivnih snovi za namen anonimnega testiranja, nevladna organizacija DrogArt zbira podatke o ceni ulične ali spletne prodaje (temni splet) na drobno, torej cena na gram, pivnik ali tableto. V nadaljevanju so v tabeli 4 prikazane cene za najpogostejše prepovedane droge v Sloveniji.

Tabela 3: Število odkritih prirejenih prostorov za gojenje konoplje in število zaseženih rastlin konoplje, 2017–2023

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Število prirejenih prostorov za gojenje konoplje	78	75	62	70	56	34	52
Število zaseženih rastlin konoplje	10259	8393	5393	5121	7220	15119	12059

Vir: Ministrstvo za notranje zadeve RS, Generalna policijska uprava

Tabela 4: Cene v EUR po posameznih prepovedanih drogah na drobno, 2023

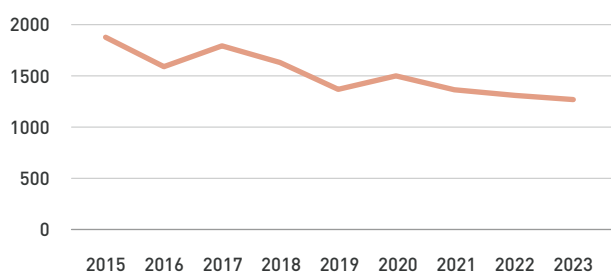
Vrsta prepovedane droge	Enota	Minimalno	Maksimalno	Tipično
Heroin	1 gram	7	40	20
Kokain	1 gram	35	100	60–80
MDMA ekstazi	1 tableta	1	10	5
MDMA kristali	1 gram	3	60	20–40
Amfetamin	1 gram	1	20	5–10
LSD	1 pivnik	1,5	20	5–10
Ketamin	1 gram	10	50	20–40
Benzodiazepini (alprazolam)	1 gram	0,5	5	0,5–2
3-MMC	1 gram	5	40	30

Vir: Združenje DrogArt, 2024

Kazniva dejanja, prekrški in zasegi

V letu 2023 je policija zaznala 1295 kaznivih dejanj nedovoljene proizvodnje in prometa s prepovedanimi drogami, prepovedanimi snovmi in postopki v športu in predhodnimi sestavinami za proizvodnjo prepovedanih drog.

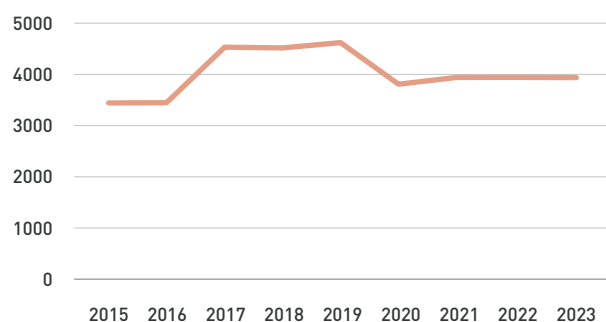
Slika 14: Upad števila kaznivih dejanj s področja prepovedanih drog v obdobju od 2015 do 2023

Vir: Ministrstvo za notranje zadeve RS, Generalna policijska uprava

Poleg kaznivih dejanj pa je policija zaznala še 3914 kršitev Zakona o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami, večinoma zaradi posesti prepovedanih drog, kar je 45 kršitev manj kot v letu 2022.

Slika 15: Gibanje števila kršitev s področja prepovedanih drog za obdobje od 2015 do 2023

Vir: Ministrstvo za notranje zadeve RS, Generalna policijska uprava

Tabela 5: Skupna količina zaseženih prepovedanih drog po vrsti prepovedane droge, 2019–2023

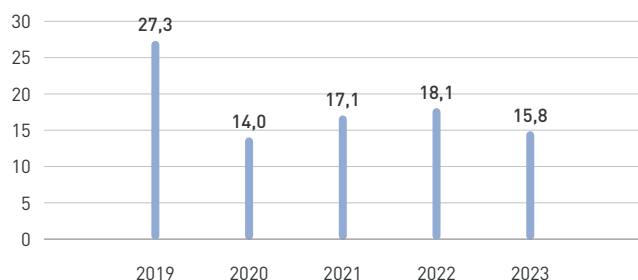
Vrsta prepovedane droge	Enota	2019	2020	2021	2022	2023
Heroin	Kg	758,52	4,89	226,15	5,8	3
Kokain	Kg	4,06	8,57	827,91	678,35	44,1
MDMA	Tbl	9763	13029	245350	102,5	3705
	Kg	0,2	0,49	123,46	0,07	0,2
Amfetamin	Tbl	79	20	3850,5	109	129
	Kg	18,31	107,81	96,92	0,72	63,4
Konoplja rastlina	Kos	8810	23344	22852	15119	12059
Konoplja marihuana	Kg	703,61	1412,91	1205,07	688,41	79,4
Konoplja smola-hašiš	Kg	8,78	0,7	0,45	1,74	10,6
	ml	1021,9	3294,8	271,4	88110,6	720
Benzodiazepini	Tbl	4819,5	8720,5	7672,5	7451,5	2860
Metadon	ml	1884	2122,4	1459,1	502,9	250
Metamfetamin	Kg	9,41	0,08	6,64	0,54	10,6
	Tbl	203,5	977	27	38	1
Sintetični katinoni	g		0,01	7,3	116,1	185
Konoplja ekstrakti	ml	9391	5926,5	20659,5	3046,6	3400
LSD	Kos	63	64	782,5417	166	74
Sintetični kanabinoidi	g	18,2	7,3	45,7	101	59

Vir: Ministrstvo za notranje zadeve RS, Generalna policijska uprava

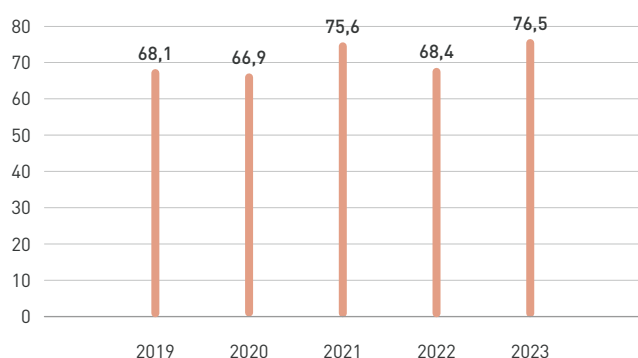
Čistost in kakovost prepovedanih drog

Monitoring prepovedanih drog izvaja Nacionalni forenzični laboratorij (slike 16–22).

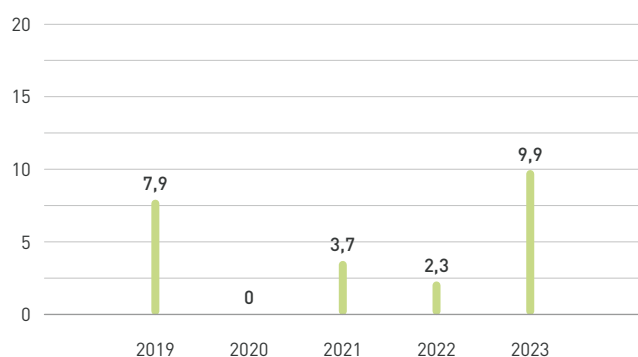
Slika 16: Povprečne koncentracije heroina, 2019–2023

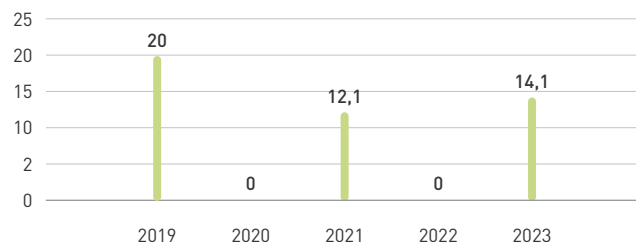
Slika 17: Povprečne koncentracije kokaina, 2019–2023

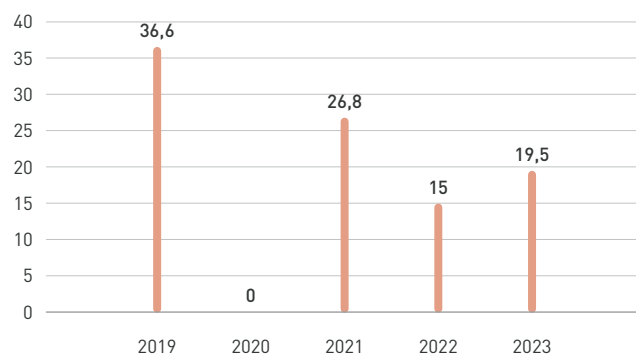
Slika 18: Povprečne koncentracije celokupnega THC v vzorcih konoplje, 2019–2023

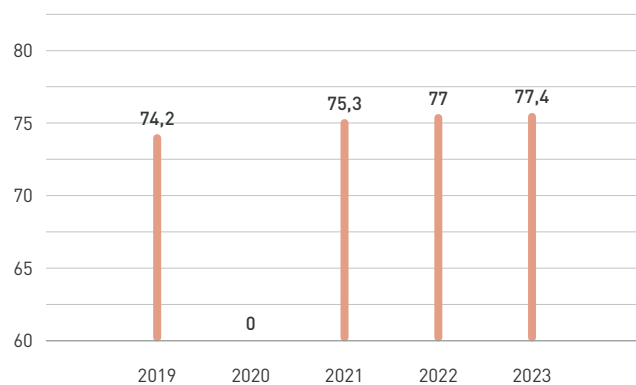
Slika 19: Povprečne koncentracije celokupnega THC v hašišu, 2019–2023 (ni podatka za 2020 in 2022)

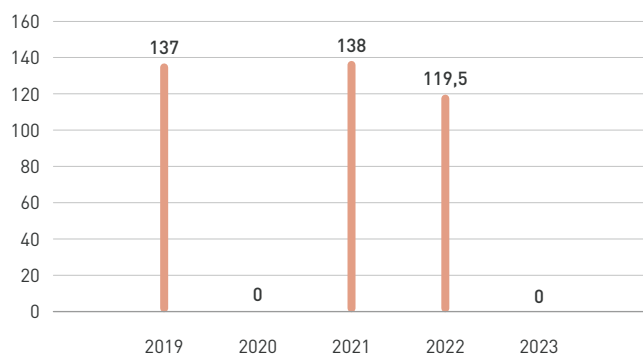
Slika 20: Povprečne koncentracije amfetamina, 2019–2023 (ni podatka za 2020)

Slika 21: Povprečne koncentracije MDMA v kristalnih vzorcih, 2019–2023 (ni podatka za leto 2020)

Slika 22: Povprečne vrednosti MDMA mg/tbl, 2019–2023 (ni podatka za leti 2020 in 2023)

Organizacija DrogArt je med januarjem in decembrom 2023 prejela 811 vzorcev za anonimno testiranje drog na osmih drugih sprejemnih točkah po Sloveniji. Vzorce so analizirali v Nacionalnem laboratoriju za zdravje, okolje in hrano (NLZOH). Najpogostejši vzorci, ki so jih prejeli, so bile snovi, kupljene kot kokain (n=176), sledil je MDMA v obliki kristalov in tablet (n=161), amfetamin (n=75), heroin (n=63), kanabis (n=61), LSD (n=51), 3-MMC (n=36), 4-MMC (n=24), 2C-B (n=23), ketamin (n=20) in različni benzodiazepini (n=14).

Droge in promet

V primerjavi z letom 2022 je policija v letu 2023 odredila za 129 več strokovnih pregledov in sicer 1.505, v katerih se je pri voznikih ugotavljala prisotnost prepovedanih drog, psihoaktivnih zdravil ali drugih psihoaktivnih snovi (Tabela 6).

Zaradi povzročiteljev prometnih nesreč pod vplivom alkohola (tudi nad 0,00 g alk/kg krvi) ter povzročiteljev pod vplivom prepovedanih drog ali drugih psihoaktivnih snovi je umrlo 32 udeležencev cestnega prometa (39 % vseh umrlih).

Od skupnega števila prometnih nesreč jih je bilo 92 povzročenih pod vplivom prepovedanih drog (tj. 0,4 %), v katerih so umrle 3 osebe. V zadnjih petih letih se povečuje število prometnih nesreč, v katerih je bil povzročitelj pod vplivom prepovedanih drog, vendar se število umrlih in poškodovanih zmanjšuje.

Tabela 6: Število odrejenih strokovnih pregledov za ugotavljanje prisotnosti prepovedanih drog in drugih psihoaktivnih snovi, število pozitivnih rezultatov pregleda krvi/sline in urina ter število odklonjenih strokovnih pregledov kri/sline in urina, 2019–2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Odrejeni pregledi	1623	1673	1377	1376	1505
Pozitivni pregledi kri/slina	286	262	215	239	264
Pozitivni pregledi urin	223	218	165	182	190
Oklonjeni pregledi kri/slina	935	1022	757	721	812
Oklonjeni pregledi urin	503	672	451	432	480

Vir: Ministrstvo za notranje zadeve RS, Generalna policijska uprava

Nacionalni inštitut za javno zdravje

Trubarjeva 2, 1000 Ljubljana

Telefon: [+ 386 1 2441 400](tel:+38612441400)

E-pošta: info@nijz.si

Gradivo je dostopno na:

<http://www.nijz.si/>

NIJZ Nacionalni inštitut
za **javno zdravje**